

Utenriksdepartementet

post@mfa.no

seksjon.for.menneskerettigheter.og.demokrati@mfa.no

Deres ref • *Your ref:*

Vår ref • *Our ref:* 13/061-2.

Vår dato • *Our date:* 19.09.2013

Høringsvar om valgfri protokoll til FNs barnekonvensjon om en klagemekanisme

Ungdom & Fritid – Landsforening for fritidsklubber og ungdomshus er en medlems- og interesseorganisasjon for fritidsklubber og ungdomshus. Våre medlemmer er både ungdommene og ansatte i fritidsklubber og ungdomshus. Vi er en demokratisk ungdomsorganisasjon, vårt styre består av halvparten ungdom og halvparten ungdomsarbeidere. Om lag 600 kommunale fritidsklubber er medlem hos oss, det tilsvarer 90 % av de kommunale fritidsklubbene. Vi representerer 2500 – 3000 ansatte og mellom 40 000 – 60 000 ungdommer mellom 10 og 18 år.

Barnekonvensjonen i fritidsklubb

Artikkel 12, 13, 14, 15 og 17

Barnekonvensjonen slår fast at barn har rett til å bli hørt, og til å medvirke i beslutninger om sitt liv, til å ytre seg, til å delta i fredelige forsamlinger, til å få tilgang til informasjon og organisere seg. Gjennom artiklene 12, 13, 14, 15 og 17 gis barn disse rettighetene som skal sikre deres mulighet til å medvirke, til å ivareta egne interesser og bidra som aktive og kompetente samfunnsborgere. Siden fritidsklubbene ble etablert på 50-tallet, har de vektlagt at ungdom skal utforme tjenesten etter egne interesser, at ungdom skal ha en stemme i saker som angår dem og for øvrig slippe til i det offentlige rom. Fritidsklubber har lang tradisjon for brukerråd i form av klubbstyre, allmøter og medvirkningsordninger (Stafseng, 2003). Barnets rett til å bli hørt er dermed en av de mest sentrale rettighetene for fritidsklubbenes virksomhet.

Artikkel 31

Artikkel 31 omhandler barnets rett til hvile og fritid, til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet. Videre sier den at partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons -og fritidsaktiviteter.

Siden 1953 har norsk ungdom hatt et tilbud på fritiden i offentlig regi. Gjennom fritidsklubben har de hatt et lavterskeltilbud, som er kostnadsfritt å bruke og åpent for alle. Fritidsklubber er per i dag ingen lovpålagt tjeneste, og Barnekonvensjonens artikkel 31 er dermed den eneste lovformuleringen som indikerer at en meningsfull fritid er et myndighetsansvar. Fritidsklubbenes virksomhet er dermed forankret i artikkel 31. Det er likevel lite trolig at en ungdom fremmer en klagesak på individnivå dersom en fritidsklubb nedlegges. Ettersom et meningsfylt fritidstilbud for barn ikke er forankret i noe annet lovverk, kan imidlertid en klagemekanisme styrke lovens kraft gjennom en økt bevissthet om ungdoms rettigheter.

Konsekvenser av en klagemekanisme for fritidsklubber

Fritidsklubber er et tilbud til all ungdom, og den rekrutterer også bredt blant ungdomsmiljøer (Øia 2008). I motsetning til en rekke andre arenaer der ungdom deltar, når den også de mer ressursvake gruppene. Vi vet også at mange av de ungdommene som faller ut av skole og andre tjenester, ofte faller ut av skolen før de slutter å bruke fritidsklubbene. Vi representerer dermed ungdom som ikke er brukere av andre tjenester. 60 % av fritidsklubbene disponerer bare opp mot ett årsverk, og dette kan være fordelt på så mange som opptil fem stillinger (Klubbundersøkelsen 2008). Likevel er ansatte i fritidsklubber ofte en viktig voksenperson for ungdom. En overraskende høy andel unge opplever den fritidsklubbansatte som sin næreste voksne, for enkelte ungdommer står ungdomsarbeideren dem nærere enn både lærere og andre voksne. Ungdomsarbeideren kan dermed få kjennskap til ulike sider ved ungdommens liv, som ikke nødvendigvis har med fritidsklubben å gjøre, men som kan danne grunnlag for en individuell klage for brudd på barnekonvensjonen. En styrking av barns rettigheter vil forde opplæring av ansatte i fritidsklubb, og en kvalifisert ungdomsarbeider vil kunne gi en bedre veiledning for ungdom i å ivareta sine rettigheter. Eksempler på saker der ungdom kan trenge hjelp fra ansatte i fritidsklubb, er mobbing, eller andre situasjoner der barnets beste ikke blir ivaretatt, barnets rett til å bli hørt eller barnets rett til psykisk helse.

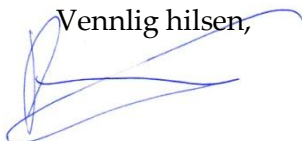
Det vil kunne være tilfeller der fritidsklubben bryter barnekonvensjonen, eksempelvis artikkel 2 om diskriminering. Forskning har pekt på at fritidsklubber ikke er tilrettelagt for ungdom med funksjonsnedsettelse (Gjertsen og Olsen, 2011). Fritidsklubber er ofte ikke universelt utformet, og ungdom med funksjonsnedsettelse blir tidvis ekskludert fra disse byggene. Dette skyldes svak økonomi, kostnadene ved en oppgradering av lokalene vil i noen tilfeller tilsvare et års driftsbudsjett (Klubbundersøkelsen 2008). Slik vil fritidsklubbene diskriminere enkelte grupper. Vi har likevel ingen grunn til å tro at en klagemekanisme for barnekonvensjonen vil medføre et stort antall klager fra ungdom i kraft av å være fritidsklubbrukere.

Ungdom & Fritids holdning til en klagemekanisme

Ungdom & Fritid mener at barn og ungdoms rettigheter skal gis det vernet som lovverk og rettssystemer gir rom for. Barn har ingen demokratisk påvirkningskanal gjennom valgsystemet, og vi ser at selv i Norge brytes barns rettigheter. Til tross for at det fremholdes at barns rettigheter er sikret gjennom annet lovverk, ser vi at barnets beste må vike for andre prinsipper, eksempelvis innvandringspolitiske hensyn. Også i barnevernssaker blir barnets beste ofte forsømt.

Det er store lokale forskjeller mellom fritidsklubber i dag, og også andre tilbud til barn varierer mye fra sted til sted. En styrking av FNs barnekonvensjon vil gi lokale myndigheter mindre handlingsrom til å nedprioritere barn av økonomiske hensyn.

Vennlig hilsen,

Pål Isdahl Solberg
Generalsekretær
Ungdom & Fritid
- Landsforening for fritidsklubber og ungdomshus

Litteraturliste

Hammerø, Ane (2008). *Fakta om klubb. Klubbundersøkelsen 2008*. Ungdom & Fritids tilstandsrapport over fritidsklubbene i Norge.

NF- Rapport nr. 1/2011. *Mangfold og engasjement i motvind. En studie av åpne fritidstiltak for ungdom*. Nordlandsforskning

Stafseng, Ola (2003). *Fritidsklubben mellom fortid og framtid- som alltid*. Landsforeningen Ungdom & Fritid- Oslo.

Øia, Tormod (2008). *Hvem bruker fritidsklubbene*. Nova.